یادداشت

کلاسیک‌های ادب فارسی همچنان در اوج

احمدرضا دالوند

مطابق تحقیقی که ویل دورانت انجام داده، کتاب‌هایی که در جهان بعد از قرآن تورات و انجیل و از همه بیشتر خوانده می‌شود عبارت است از «حکایات بیدپای» و «هزار و یک شب» و «رباعیات خیام».

داستان‌های بیدپای همان کلیله‌ودمنه است که اصل آن به دستور انوشیروان از هندوستان آورده شد و به پهلوی ترجمه و باب‌هایی بر آن افزوده شد، و روزبه (ابن‌مقفع) از پهلوی آن را به عربی ترجمه کرد و از عربی نیز به چهل زبان دیگر ترجمه شد. کتاب هزارویک شب نیز از کتاب «هزار افسان» در دوران ساسانی به زبان پهلوی تدوین شده و در عصر بنی‌عباس به زبان عربی ترجمه شد.

رباعیات خیام را نیز ادوارد فیتزجرالد شاعر نامی انگلیسی بسیار لطیف و دلپذیر ترجمه کرده و ستایش دنیا را به سوی رباعیات خیام جلب کرده است. بنابراین مملکت ما در وهله نخست با سه کتاب یاد شده، اسباب تمتع و حظ اندیشه و خیال را به کام جهانیان چشانده است.

علاوه بر کتاب‌های مذکور، شاهکارهای ادبیات فارسی مثل شاهنامه فردوسی، بوستان و گلستان سعدی، مثنوی مولوی و غزلیات حافظ به‌طور مکرر به زبان‌های خارجی ترجمه شده و در ادبیات دنیا تأثیر داشته است. نخستین بار در جهان و در سال ۱۳۱۳ شمسی، هزاره فردوسی برگزار شد و مقام ادبی فردوسی مورد تکریم و تجلیل قرار گرفت.

خدمات ایران به ادبیات جهان، منحصر به شعر و داستان‌نویسی نیست، بلکه کتاب‌های بسیاری در تاریخ و شرح حال و اخلاق تالیف شده که به‌طور نمونه می‌توان از تاریخ طبری، تاریخ جهانگشای جوینی و جامع‌التواریخ رشیدالدین فضل‌الله و همچنین از تاریخ بیهقی و قابوسنامه و اخلاق ناصری و تذکره الاولیای عطار و اسرارالتوحید نام برد. برای تعیین اهمیت ادبیات کلاسیک ایران، ضرورت دارد که چند سطر از نظریات پروفسور ادوارد براون استاد شهیر دانشگاه کمبریج که نخستین بار تاریخ ادب ایران را در چهارمجلد تدوین کرده و بارها در اروپا و آمریکا به انتشار رسیده، در این جا ذکر شود. ادوارد براون در خطابه‌ای که در فرهنگستان بریتانیا در لندن ایراد کرد، چنین گفت: «ادبیات فارسی، ادبیاتی است که هر ملتی می‌تواند به آن فخر و مباهات کند، مخصوصا در شعر و به‌ویژه در اشعار عارفانه.» براون در نطق خود در تکریم ادبیات فارسی افزود: «اگر قرار باشد فهرستی از بزرگترین شعرای همه جهان در همه اعصار تهیه شود، بی‌تردید ادبیات فارسی دست‌کم دو یا سه نماینده در آن فهرست خواهد داشت.» این محقق بزرگ ادبیات فارسی با بیان یک نکته ظریف سخنان خود را در فرهنگستان بریتانیا این‌گونه خاتمه می‌دهد: «اگر ایران کمتر شاعر داشت و هر یک از شاعران کمتر شعر می‌سرود، مردم فرصت بیشتری برای خواندن آنها پیدا می‌کردند و قدر آنها را بیشتر می‌دانستند. مثنوی مولوی ۲۰ هزار بیت، شاهنامه فردوسی ۶۰ هزار بیت، آثار منظوم عطار ۷۰ هزار بیت و...

خبر

مدیرکل محیط‌زیست استان تهران خبر داد:

شناسایی ۷۴ واحد صنعتی، تولیدی آلاینده جدید در تهران

شهروند| بیش از پایش بیش از هزار واحد صنعتی تهران، ۷۴ واحد صنعتی، تولیدی آلاینده جدید شناسایی شد. مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان تهران در این‌باره گفت: بیش از هزار واحد صنعتی در جریان گشت و پایش صنایع استان تهران مورد بررسی و پایش مامورانِ محیط‌زیست قرار گرفت.

به گزارش سایت اطلاع‌رسانی محیط‌زیست استان تهران (سامانه)، محمدهادی حیدرزاده در حاشیه برگزاری نخستین نشست کارگروه کاهش آلودگی هوای تهران در سال ۹۴ با اعلام این خبر ادامه داد: خشکسالی و کانون‌های گردوغبار استانی در دشت ملارد و شهریار و همچنین خشک شدن تالاب‌های اطراف تهران باعث مشکلات عدیده‌ای از لحاظ وجود ذرات معلق در هوای تهران شده است.

او با بیان این‌که موضوع گردوغبار در حال حاضر اکثر سرزمین ملی را تحت‌الشعاع قرار داده است، گفت: به نظر می‌رسد با توجه به وقوع پدیده وارونگی در فصل سرما احتمالا منابع آلاینده دیگری نیز به این معضلات اضافه خواهد کرد و افزود: می‌توان مدعی شد در نظریه جدید سهم منابع ثابت با مدل قبلی که مربوط به سال‌های گذشته است، متفاوت شده و باید فاکتورهای جدیدی در این موضوع در نظر گرفته شود. در حال حاضر صنایعی به صورت نقطه‌ای مستقر هستند که چندین برابر یک خودرو و دیگر منابع آلاینده متحرک، آلودگی ایجاد می‌کنند. حیدرزاده بیان کرد: پایش بیش از هزار مورد واحد صنعتی، تولیدی و خدماتی، ارایه ۸۰ مورد اخطاریه زیست‌محیطی رفع آلایندگی، یک مورد پلمب و ۳۳ مورد نمونه‌برداری حاصل اقدامات صورت گرفته در این برنامه گشت و پایش‌ها بوده است. وی اظهار داشت: در این رابطه ۷۴ واحد صنعتی و تولیدی آلاینده جدید شناسایی شده که نام آنها در لیست صنایع آلاینده قرار گرفت.

تهران

دو عضو شورا از نابودی یک باغ در خیابان ستارخان به شدت انتقاد کردند

خاکستر یک باغ در غرب تهران

رحمت‌الله حافظی: این باغ قتلگاهی است که در آن درختان ایستاده جان باخته‌اند

شیده لامی| مرده بودند. همان‌طور که ایستاده بودند، مرده بودند. آفتاب و گرمای داغ تهران آنها را سوزانده بود، نه فقط شاخه‌هایشان را که ریشه‌هایشان هم در زمینی که برهوت بود و بی‌آب رها شده بود، سوخته بود.

آنها اسکلت بی‌جان درختانی بودند که تا همین چند سال پیش، میوه می‌دادند: توت، انار و انجیر و حالا خاکستر این باغ فضایی امن است برای معتادان که می‌آیند و زیر این اسکلت‌های بی‌جان اتراق می‌کنند، شیشه می‌کشند و شاخه‌های بی‌جان درختان را به آتش می‌افکنند و می‌سوزانند.

این سرنوشت امروز یک باغ بی صاحب، در غرب تهران است. باغی که دیروز رحمت‌الله حافظی و محمد حقانی، دو نفر از اعضای شورای شهر از آن بازدید کردند. آمده بودند ببینند وضع درختان این باغ چطور است. مردم خبرشان کرده بودند که این جا باغی بوده و درختانی داشته و حالا دیگر نیست. آنچه به چشم دیده می‌شد همان بود که مردم گفته بودند. از باغ خبری نبود اما اسکلت فضای سبز باغ مانده بود. همان درختانی که تا چند سال پیش انار و انجیر داشتند و حالا حتی برگی هم به شاخه نداشتند.

در شاخه‌هایشان زندگی ضربانی نداشت و همان‌طور که ایستاده بودند، مرده بودند؛ تشنه زیر آفتاب. سرنوشت این باغ و تماشای اسکلت بی‌جان درختانش به اندازه‌ای غم‌بار بود که انتقادات تندی را از ناحیه این دو عضو شورا متوجه شهرداری تهران کرد و اعضای شورا گفتند همه باغ‌های تهران با همین بی‌توجهی‌ها از بین رفته و نابودی باغات عادی شده است.

> **این باغ یک نمونه است در سطح شهر. ده‌ها و صدها نمونه مشابه آن وجود دارد. طبق قانون شهرداری موظف است که اگر باغی مالک خصوصی دارد که در تأمین آب و آبیاری آن تعلل دارد یا توان ندارد، آن را آبیاری کند**

حافظی، عضو شورا با بیان این که شهرداری تهران ادعا می‌کند از یک نهاد خدماتی به نهادی اجتماعی تبدیل شده، گفت که نابودی باغ‌ها در تهران نگران‌کننده است: «شهرداری یک مجموعه و نهاد خدماتی است. در دو تا سه سال گذشته آقای شهردار مدعی بودند که شهرداری به یک نهاد فرهنگی — اجتماعی تبدیل شده است، زمانی می‌توانیم، این ادعا را بپذیریم که شهرداری وظایف خدماتی خودش را به خوبی ارایه کند تا رضایت مردم حاصل شود.»

حافظی در ادامه بازدید از این باغ در ستارخان روبه‌روی برق الستوم، در جمع خبرنگاران، به طنز گفت: «آخرین باری که از قطع درختان در شهر تصاویر و گزارشی در صحن شورای شهر تهران ارایه شد مسئولان شهرداری ادعا کردند که این تصاویر برای چندسال پیش بوده و توطئه‌ای بیش نیست، امیدواریم این بار نیز نگویند ما تعدادی درخت خشک کردیم و به این منطقه آوردیم و از خبرنگاران خواسته‌ایم تصاویر آن را منتشر کنند.»

او با اشاره به این‌که براساس گفته بومی‌های این محله این باغ تا ۳ سال گذشته سبز بوده است، حرف‌هایش را این‌طور ادامه داد: «افرادی محصولات این باغ را که شامل (انجیر، انار و توت) بود به مردم می‌فروختند، حالا این باغ ۳ هکتاری در مدت زمان دو سال خشک شده است اما با وجود تلاش برای نابودی آن همچنان تعدادی از درختان انجیر و انار دارند.»

حافظی با بیان این‌که هم‌اکنون شهرداری تهران نمره قابل قبولی در حفظ فضای سبز و درختان ندارد، افزود: «این باغ یک نمونه است در سطح شهر. ده‌ها و صدها نمونه مشابه آن وجود دارد. طبق قانون شهرداری موظف است که اگر باغی مالک خصوصی دارد که در تأمین آب و آبیاری آن تعلل دارد یا توان ندارد، آن را آبیاری کند و بعد هزینه‌ها را به همراه درصدی که در قانون مشخص شده است از طریق مجرای قانونی پیگیری و مطالبه کند. البته ما شاهد هستیم این وظیفه قانونی شهرداری تحقق نیافته است و حاصل آن قتلگاهی است که در آن درختان ایستاده جان باخته‌اند.»

او با تأکید بر این‌که این تعلل قابل قبول نیست، گفت: «انتظار داریم شهرداری تهران به جای فروش تراکم و اجازه برای خشک کردن درختان برای تفکیک باغات به قطعات قابل فروش، برای صیانت از باغات و حفظ فضای سبز برنامه جدی داشته باشد.»

حافظی همچنین با اشاره به ساختمان‌های مجاور این باغ خشک شده، افزود: «این ساختمان‌ها نیز روزگاری جزو باغ بودند اما حال ساختمان بلندمرتبه شده‌اند. بدون شک اگر با همین رویه ساخت‌وساز ادامه یابد، این زمین نیز ساخته می‌شود. شهردار تهران درخصوص صیانت از باغات کارنامه خوبی ندارد. ده‌ها و صدهامیلیارد تومان هزینه نسبت بنرهایی تحت عنوان «آسمان آبی و زمین پاک» می‌شود. با حواحلوا کردن دهان شیرین نمی‌شود. زیرساخت ایجاد هوای پاک، صیانت از فضای سبز و درختان و جلوگیری از قلع و قمع آنها است.»

حافظی با بیان این‌که شاید شهردار تهران نتواند وضع ۶۰۰ کیلومتر مربع فضای پایتخت را رصد کند، گفت: «این موضوع قابل قبول است اما آیا شهردار منطقه نیز نمی‌تواند؟ آیا شهردار ناحیه که کاری جز رصد ندارد نیز نمی‌تواند؟ این قابل قبول نیست مگر این‌که تعمدی در کار باشد.»

در ادامه محمد حقانی، رئیس کمیسیون محیط‌زیست شورای شهر تهران نیز در جمع خبرنگاران گفت: «براساس اعلام اهالی این محل تا چندسال قبل درختان این باغ بارور بودند اما پس از مدتی مورد بی‌توجهی و همچنین مورد هجوم آفات گیاهی قرار گرفتند. این باغ حالا به باتوقی برای معتادان تبدیل شده است.»

او با اشاره به این‌که ۹۵ درصد از درختان این باغ در ۸۰ سالگی قرار داشتند که به‌طور کامل از بین رفته‌اند، گفت: «این زمین حالا به صورت بایر و بلااستفاده رها شده است. به نظر می‌رسد با توجه به اتفاقات رخ داده در این باغ، این زمین مالکی نداشته باشد و وظیفه شهرداری است که از طریق محاکم قضایی این زمین بایر را تملک و به محلی برای ارایه خدمات مردمی تبدیل کند.»

عکس‌ها: ایلنا

شهر دور

سایه مرگ بر سر کراچی

گرما جان ۱۲۰۰ پاکستانی را گرفت

دولت پاکستان در شهرهایی مثل کراچی وضعیت فوق‌العاده اعلام کرده است

شهروند| سایه مرگ بر سر کراچی افتاده است. از نخستین روز تابستان، گرما بلای جان مردم پاکستان شده و گفته می‌شود تاکنون جان بیش از هزار و ۲۰۰ نفر را در کراچی و سایر نقاط ایالات سند پاکستان گرفته است.

خبرها از کراچی اصلا خوب نیست، نه بیمارستان‌ها ظرفیت پذیرش بیماران گرمازده را دارند و نه سردخانه‌ها جایی برای اجساد جدید. این در شرایطی است که هر روز بر تعداد کشته‌شدگان اضافه می‌شود و هر روز کودکان و سالخوردگان بیشتری به‌دلیل گرمازدگی راهی بیمارستان‌هایی می‌شوند که نمی‌توانند آنها را پذیرش کنند. خبرها از مراکز درمانی و بیمارستانی کراچی حاکی از آن است که این مراکز با مشکل کمبود دارو و نیرو برای مراقبت از حجم بالای بیماریی که به این مراکز مراجعه‌می‌کنند روبه‌رواست.

گزارش‌ها و خبرهایی که از این شهر گرمازده منتشر شده از توسل مردم به هر وسیله‌ای برای فرار از گرما خبر می‌دهند. گفته می‌شود مردم با پناه بردن به فضاهایی باز تلاش می‌کنند خود را از گرفتگی هوا بر اثر رطوبت بالا و گرما نجات دهند اما این راه‌ها تاکنون چندان موفقیت‌آمیز نبوده و با وجود این که نیروهای ارتش هم به کمک مردم آمده‌اند اما تعداد قربانیان گرمازدگی در آمار هر روز از تعداد کشته‌شدگان بیشتری خبر می‌دهد. کشته‌شدگانی که بیشتر آنها را کودکان، سالخوردگان، بی‌خانمان‌ها و افرادی تشکیل می‌دهد که شغل‌شان در فضای باز و زیر آفتاب است. بر همین اساس گزارش‌ها به نقل از روزنامه اکسپرس خبر می‌دهند که از روز سه‌شنبه تا چهارشنبه، ۱۳ نفر بر اثر گرمازدگی در بیمارستان‌های شهر کراچی جان خود را از دست داده‌اند و بنابراین تعداد قربانیان گرمازدگی در پاکستان به بیش از هزار و ۲۰۰ نفر رسیده است. آماری که چندان مورد تأیید مقامات رسمی این کشور نیست و آمار رسمی از مرگ حدود ۷۵۰ پاکستانی در ایالت سند حکایت‌می‌کند.

کراچی به حالت فوق‌العاده درآمده و تمامی خبرهایی که از آن به گوش می‌رسد، سیاه است. در این‌باره نواز شریف، نخست‌وزیر پاکستان با اعلام حالت فوق‌العاده در کراچی از تمام نهادها خواست برای نجات مردم از گرمازدگی وارد عمل شوند. همچنین اعضای اپوزیسیون در اعتراض به افزایش تعداد قربانیان گرمای طاقت‌فرسا در شهر کراچی با ترک مجلس ملی دولت را مسئول این وضع دانستند. اعضای اپوزیسیون با ادای نماز میت قربانیان گرمازدگی بیرون از ساختمان پارلمان، با مردم کراچی ابراز همدردی کردند.

گرمای زیاد و تلفات بسیاری که هر لحظه رو به افزایش است، باعث شد تا دولت محلی در ایالت «سند» پاکستان دیروز را در کراچی تعطیل عمومی اعلام کند. به گزارش ایسنا این تصمیم پس از آن اعلام شد که براساس تازه‌ترین گزارش‌ها در این شهر بیش از ۷۵۰ نفر بر اثر موج گرما جان خود را از دست داده‌اند. در این باره، روزنامه «داون» به نقل از یک مقام دولتی پاکستان نوشت: «بیش از ۷۵۰ تن در کراچی و ۳۸ تن در مناطق دیگر جان خود را از دست داده‌اند.»

دمای هوا در روز سه‌شنبه در پاکستان به ۴۵ درجه سانتیگراد رسیده و به‌دنبال آن نخست‌وزیر این کشور خواستار انجام اقدامات فوری شد. همچنین ارتش این کشور، نیروهای خود را برای برپایی مراکز مقابله با موج گرمایه کار گرفت.

به گزارش شبکه خبری بی‌بی‌سی، تداوم گرمای هوا موجب قطعی برق و محدودیت در استفاده از وسایل خنک‌کننده شده که این امر اثر ضایتی مردم پاکستان را به دنبال داشته است. همچنین بسیاری از قربانیان از میان افراد مسن و خانواده‌هایی با درآمد پایین بوده‌اند.

آمار کشته‌شدگان پاکستانی که به صورت غیررسمی هزار و ۲۰۰ نفر را پشت‌سر گذاشته، هنوز به آمار وحشتناک کشته‌شدگان هند در ماه گذشته نرسیده، ماه گذشته تقریبا هزار و ۷۰۰ تن بر اثر گرما در هند جان خود را از دست داده بودند.

روی میز خبر

از سوی نماینده مردم علی‌آباد کتول اعلام شد:

هشدار نسبت به شیوع آنفلوآنزای مرغی در استان‌های شمالی

شهروند| نماینده مردم علی‌آباد کتول نسبت به ورود آنفلوآنزای مرغی از روسیه و کشورهای آسیای میانه به استان‌های شمالی به شدت هشدار داد و گفت: «استان‌های شمالی در نگهداری نهاده‌های دامی مشکل دارند.» به گزارش ایسنا، رحمت‌الله نوروزی در تذکری به رئیس سازمان دامپزشکی کشور تأکید کرد: «بی‌تدبیری سازمان دامپزشکی کشور موجب ورود بیماری آنفلوآنزای مرغی از روسیه و کشورهای آسیای میانه به استان‌های شمالی کشور شده است که برای این موضوع تدبیری اساسی باید اندیشید.» او از وزیر جهاد کشاورزی هم خواست تا مشکل سیب‌زمینی کاران کشور را حل کند.

مسئول فنی ۲۰ بیمارستان پایتخت محکوم شدند

مهر| معاون نظارت و برنامه‌ریزی نظام پزشکی تهران بزرگ، از محکومیت مسئولان فنی ۲۰ بیمارستان پایتخت به‌دلیل تخلف‌هایی خبر داد. ایرج خسروینا در توضیح بیشتر افزود: «با راه‌اندازی سامانه ۱۲۶۹، میزان تخلفات پزشکی و دریافت‌های زیرمیزی به حداقل رسیده است.» او با اشاره به محکوم شدن ۵ پزشک متخلف در تهران، گفت: «۱۵ پزشک نیز در هیأت بدوی نظام پزشکی محکوم شدند.» خسروینا در واکنش به شائبه وظیفه نظارتی سازمان نظام پزشکی که محل اختلاف با وزارت بهداشت شده است، افزود: «وظیفه نظام پزشکی رسیدگی به شکایت و تخلفاتی است که گزارش می‌شود و مستندات آن وجود دارد.»

ارتباط آلودگی صوتی خیابان‌ها با سکته مغزی

ایسنا| مطالعات نشان می‌دهد افرادی که در نزدیکی خیابان‌های شلوغ و پرسروصدا سکونت دارند، بیشتر به‌دلیل مشکلات جسمی به بیمارستان مراجعه کرده و بستری می‌شوند.

به گزارش روزنامه گاردین پزشکان معتقدند زندگی در مناطق پرترافیک با آلودگی صوتی بالا می‌تواند امید به زندگی را کاهش داده و خطر سکته مغزی را افزایش دهد. متخصصان انگلیسی با مقایسه میزان آلودگی صوتی، تعداد موارد فوتی‌ها و تعداد پذیرش بیماران در سراسر لندن متوجه شدند احتمال فوت ساکنان مناطقی که آلودگی صوتی ناشی از تردد در خیابان‌ها و جاده‌ها در طول روز از ۶۰ دسی‌بل بالاتر است، ۴ درصد بیشتر از ساکنان مناطقی است که میزان سروصدا در آنها کمتر از ۵۵ دسی‌بل برآورد شده است.

طبق اعلام سازمان جهانی بهداشت، ۵۵ دسی‌بل استاندارد در نظر گرفته شده است که میزان سروصدا فراتر از این آستانه برای سلامتی مشکل‌زا خواهد بود.

همچنین ساکنان مناطقی که میزان سروصدای آن بالاتر است، ۵ درصد بیشتر احتمال دارد به دلیل ابتلا به سکته مغزی روانه بیمارستان شوند که البته این رقم در افراد مسن ۹ درصد است.

جدول شماره ۵۹۷

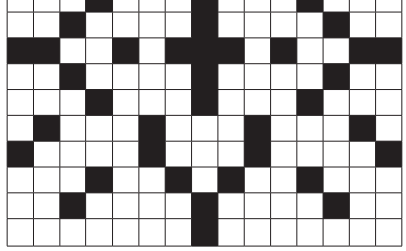

افقی

۱- از غذاهای سنتی خطه شمال کشور- دیدنی و سرگرم‌کننده
۲- باران اندک- بهتری جایگزین برای کسانی که به مصرف شیر حساسیت دارند- از اتصالات در و پنجره- ملسه
۳- امر خطیر- چله‌کمان- شیره‌انار- اندازه گرمی و سردی هوا
۴- پول استرالیا- ضمیر اشاره به نزدیک- نوعی چرم
۵- ساز کلیسا- مقابل اثبات- بهترین تیم ورزشی هر کشور
۶- جایگاهی در جهنم- خودداری کردن- درس نخوانده- رشته کوه اروپایی
۷- تکیه بر پشتی- ضمیمه‌شده- مدلول و مضمون کلام- ترمزچهارپا
۸- ورزش مادر- نام پاشین، دروازه‌بان نامدار شوروی سابق
۹- مفقود- محلی در مکه- لفاف پروونده- آب پاک‌کننده
۱۰- نکاشتن موقت زمین برای حاصلخیز شدن خاک- مردیخی افسانه‌ای هیمالیا- پیش‌غذا- آهنگ غم‌انگیز
۱۱- دانه تسبیح- اجداد- کمیته تصمیم‌گیرنده فدراسیون‌های ورزشی
۱۲- سالک و رونده- درخت محبوب عرب‌ها- مالیات زمین
۱۳- قدر و شرف- صد مترمربع- پسوند شباهت- منطقه قرمزتشک کشتی
۱۴- سست و بی‌حال- بلندترین آبشار دنیا- رزمگاه بوکس- یادسرد
۱۵- مسابقات جهانی در هر یک از رشته‌های علمی که هرسال برگزار می‌شود- در آیین زرتشت نام شش روزی است که خدا زمین را آفرید

عمودی

۱- بخشش- مناظره و گفت‌وگو برای اثبات نظریات یکدیگر- حیوانی که در تمدن‌های باستانی مظهر زندگی بوده‌است- روغنی برای چوب
۲- از واجبات نماز- در قدیم همه را دعا به آن ختم می‌شد- شراب- فیلسوف‌نویل برده‌انگلیسی
۳- معیار و مبنا برای از رشیابی- صدای اسب
۴- ناچیز- صد متر مربع- مظهر چسبندگی- فرمانده بدن- بالای فرنگی
۵- شهر مرزی شمال غربی ایران- سقف‌پوش قدیمی
۶- قطعی برای کافند- سرمایه و توانایی- امیدوار شدن
۷- معبود دروغین- نام قدیم ویتنام- تر و تازه- دشمن سخت
۸- پوست درخت خرما- اگر با ثمن آید بهای آن کم می‌شود
۹- تپه و پشته- غلاف شمشیر- زیر پای راننده است- غیرت
۱۰- دانه کش‌بی‌آزار- دندمبرعکس- جلسوسخانه آمریکا
۱۱- پروتین موجود در سفیده تخم‌مرغ- بندری در دریاچه ارومیه
۱۲- شاد نشده- فرمان خودرو- رها و آزاد- جفت ماده- شکم‌بندطبی
۱۳- مزرعه‌ای برای کاشت مناع آخرت- فیلمی از علیرضا داودنژاد
۱۴- رنگ سبز تیره- مقابل علیه- تکرار اوای فاخته است- از صورت‌های فلکی است
۱۵- شهر شیشه‌گران آلمان- ضربان قلب- انداختنی به صندوق انتخابات- پلنگ

حل جدول شماره ۵۹۶